LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Suomi on ainoa maa EU:ssa, joka on merkittävästi rajoittamassa metsästystä Natura-alueilla. **SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO**

AJANKOHTAISTA LUONNOSSA

Hiiripöllöt liikkeellä

Läpitunkeva katse päivystää sähkötolpan nokasta pellon reunaa, ja hiiripöllö ottaa ripeän startin siivilleen. Erehtymättömästi se tavoittaa myyrän. Muutaman siiveniskun jälkeen jyrsijä on varmassa tallessa.

Muista pöllöistä poiketen hiiripöllö saalistaa myös valoisana aikana ja oleilee mieluiten avonaisen maaston tuntumassa, puun latvuksessa tai tolpan nokassa. Pöllö tähystää ateriaa lähellä hakkuuaukeita, peltoja ja soita, joista se on myös helppo havaita.

Hiiripöllö on pohjoisen lintu, ja Oulun seutu on tavallisesti sen eteläisintä pesimäaluetta. Nimensä mukaisesti se saalistaa pääasiassa pikkunisäkkäitä, kuten myyriä ja sopuleita. Lintu ei yleensä poikkea ruokavaliostaan.

Kuluva vuosi on ollut monin paikoin myyrien kannalta heikko. Ravinnon puute ajaa pöllöt etsimään parempia myyräapajia, ja pöllöistä tehdään havaintoja myös etelässä. Viime päivinä hiiripöllöjä on näkynyt enenevissä määrin eteläistä rannikkoa myöten.

Olemukseltaan haukkamainen hiiripöllö on yleisvärityksellään mustan ja valkoisen kirjava. Tunnistusta helpottaa selkeä raitakuvio, joka peittää linnun vatsapuolta. Sen pyrstö on huomattavasti pidempi kuin pöllöillä tavallisesti, ja kirkkaan keltaiset silmät luovat nopeasti mielikuvan tuimasta ilmeestä.

Hiiripöllö päivystää myyräateriaa männyn latvuksessa.

Hiiripöllöä pääsee tarkkailemaan lähietäisyydeltäkin, sillä se on varsin peloton ja suhtautuu ihmiseen melko välinpitämättömästi. Lintu mieltyy samoihin, hyväksi havaitsemiinsa tähystyspaikkoihin.

Näin pöllöstä voi saada myös pidempiaikaisen tuttavuuden jopa koko talveksi – mikäli paikalla riittää myyriä.

SARI KANTINKOSKI

Kirjoittaja opiskelee luontokartoittajaksi. Hän kertoo ajankohtaisista luontoasioista tällä palstalla noin kahden viikon välein.

Kiitos asiallisesta palautteesta

Pohdin pitkään pienten hirvieläinten nimistöä kirjoittaessani viikon 45 juttua, ja totesin palautteessa esitetyt ongelmat.

Koska Ajankohtaista luonnossa -artikkelin palstatilani on rajallinen, ei nimistöasiaa voinut käsitellä laajasti. Päädyin käyttämään nisäkäsnimistötoimikunnan suosittelemaa nimeä tietoisena siitä, että lakiteksti tuntee ajankohtaislajille vain nimen valkohäntäpeura.

Sekaannusten välttämiseksi pyrin jatkossa käyttämään myös tieteellistä nimeä sellaisten lajien kohdalla, joille Suomessa on käytössä useampia nimivaihtoehtoja.

SARI KANTINKOSKI

Saimaannorppaa uhkaavat kalastuskuolemat ja ilmasto

Tutkijoiden mukaan ilmastonmuutos tullee verottamaan saimaannorppakantaa joka tapauksessa, siksi kalastuksen aiheuttamiin kuolemiin ei ole varaa.

HARRI EKHOLM

Saimaannorpasta on tullut kaikille tuttu suomalaisen uhanalaisen luonnon symboli.

Kannan kasvu nykyisestä runsaasta 300 yksilöstä 400 yksilöön onnistuu vuoteen 2025 mennessä, jos lumettomilta talvilta säästytään", sanoo Metsähallituksen ylitarkastaja **Tero Sipilä**.

"Viimeaikaisesta kannan kasvusta huolimatta kyseessä on edelleen äärimmäisen uhanalainen hyljekanta. Keskeiset uhkatekijät ovat kalanpyydyskuolleisuus, muuttuva ilmasto sekä pieni kannan koko", sanoo yliopistotutkija **Mervi Kunnasranta** Itä-Suomen yliopistosta.

Saimaannorpan biologiaa, tutkimusta ja suojelua käsiteltiin laajasti Joensuussa keskiviikkona ja torstaina ensimmäisessä kansallisessa saimaannorppasymposiumissa.

Kaksipäiväiseen symposiumiin osallistui noin 80 henkeä. Se kokosi ensimmäistä kertaa tässä laajuudessa yhteen keskeiset norpan tutkimuksen, suojelun ja hallinnon parissa työskentelevät henkilöt.

Rajoituksia talvella?

Saimaalla säädellään kalastusta norpan hyväksi vapaaehtoisesti ja erillisellä asetuksella.

Noin puolta Saimaata koskettaa verkkokalastuskielto keväästä kesän puoliväliin. Ympärivuotinen pyydystyyppiasetus kieltää muun muassa kalan näköiset koukkupyydykset.

Sipilä ei usko, että kesän kalastusrajoituksia tiukennetaan lähivuosina. Nykyisiä kalastusrajoituksia puntaroidaan ensi syksynä. Silloin tiedetään, miten norpat selviävät tulevan kesän kalastuskaudesta.

Myrkyt riesana

Saimaannorpista löytyy yhä melko suuria määriä haitallisia metalleja. Itä-Suomen yliopiston biologian laitoksella tehdyn tutkimuksen mukaan norppien elohopeapitoisuudet ovat edelleen melko korkeita.

Norpissa havaittiin myös alumiinille altistumista, kadmiumia, lyijyä sekä polykloorattuja bifenyylejä (PCB), joiden pitoisuudet olivat kuitenkin pienempiä kuin 1980- ja 90-luvun norpissa.

"Teollisuuden päästöt ovat pienentyneet 30–90 prosenttia vajaassa parissakymmenessä vuodessa, mutta maaperään varastoituneita metalleja vapautuu vesistöön muun muassa metsänkäsittelyn seurauksena", kertoo projektitutkija **Merja Lyytikäinen** Itä-Suomen yliopistosta.

Saimaannorpan kudoksista mitattiin 1960- ja 70-luvuilla valtavia elohopeapitoisuuksia. Ympäristömyrkkyjä pidettiin yhtenä mahdollisena syynä kannan romahtamiselle.

"Nykyistenkään alumiini- ja elohopeapitoisuuksien haittavaikutusten mahdollisuutta ei voida sulkea pois", arvioi Lyytikäinen.

SARI PENTTINEN

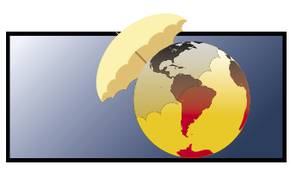

ILMASTO MUUTTUU

» Nykyistenkään alumiini- ja elohopeapitoisuuksien haittavaikutusten mahdollisuutta ei voida sulkea pois vesistöön.«

MERJA LYYTIKÄINEN

Teemana SADONKORJUU

Puimurit • Ajosilppurit • Työkalu-uutuuksia • Led-työvalot

koneviesti

SUOMEN KONEUSKOTTAVIN AMMATTILEHTI

Tilaa Koneviesti itsellesi! 3 numeroa vain 22,90 € (norm. ~~27,50 €~~).
Lähetä tekstiviesti: KV KM2023 sekä nimesi ja osoitteesi numeroon 16124
tai tilaa netissä: www.koneviesti.fi/netti (Tilaustunnus: KM2023)

Normaali tekstiviestin hinta. Palvelu toimii Soneran, Elisan, dna:n ja Saunalahden liittymillä. Tarjous on voimassa 3.12.2012 asti kotimaassa. Tilaus alkaa ensimmäisestä mahdollisesta numerosta ja se laskutetaan tilauksen alettua. Nimi- ja yhteystietoja voidaan käyttää ja luovuttaa henkilötietolain mukaisesti.

Metsästäjäliitto vastustaa uusia metsästyskieltoja

Metsästystä ei saa rajoittaa Natura- eikä muillakaan suojelualueilla, Suomen metsästäjäliitto vaatii. Liitto luovutti tiistaina asiasta muistion maa- ja metsätalousministeri **Jari Koskiselle** (kok.).

Metsästäjäliitto muistuttaa, että Suomi on ainoa maa EU:ssa, joka on merkittävästi rajoittamassa metsästystä Natura-alueilla. Metsähallituksen alueille kaavaillaan uusia luonnonsuojelualueita, joita on eteläisessä Suomessa yhteensä yli 300 000 hehtaaria. Pohjois-Suomessa uusia suojelualueita on tämän lisäksi 400 000 hehtaaria.

Ympäristöministeriön kaavailujen mukaan uusilla suojelualueilla metsästys olisi eteläisessä Suomessa pääsääntöisesti kielletty.

Noin puolet uusista suojelualueista olisi Etelä-Suomessa. Toistaiseksi Metsähallitus on vuokrannut näiden alueiden metsästysoikeuden metsästysseuroille.

Metsästäjäliiton mielestä totaalisuojelu on kansan oikeustajua vastaan. Metsästys on ikivanha kestävän käytön periaatteita noudattava luonnonvarojen hyödyntämismuoto.

Petokeskittymät purettava heti

Metsästäjäliitto vaatii ministeri Koskiselta myös suurpetokonfliktien estämistä. Maa- ja metsätalousministeriön pitää pikaisesti ryhtyä purkamaan petokeskittymiä ja poistaa vahinkoa ja pelkoa aiheuttavat suurpedot asutuksen läheltä.

Metsästäjät ovat valmiita antamaan viranomaisille virka-apua petojen poistamiseksi.

Liiton mukaan Suomen susikanta on viime vuosina kasvanut voimakkaasti eikä ole uhanalainen.

Metsästäjäliitto patistaa maa- ja metsätalousministeriötä huolehtimaan myös Suomen riistakantojen kehittymisestä niin, että ne kestävät kasvavan riistanlihan kysynnän. Kunnatkin tulee saada mukaan edistämään riistaruuan asemaa.

Kouluissakin voitaisiin tarjota riistaruokia, liitto toteaa.

REIJO VESTERINEN

Vesikasveilla käyttöä järvien tilan arvioinnissa

Vesikasveilla on järviemme tilan arvioinnissa ja seurannassa monipuolisia käyttömahdollisuuksia, filosofian maisteri **Antti Kanninen** toteaa väitöskirjassaan.

Kanninen tutki vesien suurkasvien käyttöä järvien ekologisen tilan arvioinnissa ja seurannassa. Vesikasvit ovat yksi eliöryhmä, joiden avulla pintavesiemme tilaa, hoitoa ja suojelua nykylainsäädännössä arvioidaan.

Kannisen mukaan vesikasvien seurantamenetelmät ovat vakiintuneet vasta viime vuosina. Uudet seuranta- ja tilanarviointivelvoitteet ovat edellyttäneet menetelmien tutkimista ja kehittämistä, siihen väitöskirjassa on paneuduttu.

Koko rantavyöhykkeen kattava kasvillisuuskartoitus on tehokkaampi kuin linjatutkimus. Linjamenetelmälläkin tosin havaitaan valtaosa koko järven lajistosta.

"Vesikasvillisuuden tilan arvioinnissa tärkeintä on menetelmien yhdenmukaisuus", Kanninen korostaa.

Kanninen tutki myös kaukokartoituksen mahdollisuuksia vesikasvillisuuden seurantaan. Ilmakuvista saatiin tietoa pääosin ilmaversoisista ja kelluslehtisistä kasveista, aniharvoin vedenalaisista.

Tieto soveltuu esimerkiksi pitkäaikaismuutosten ja järvikunnostusten seurantaan. Paikkaan sidottu ilmakuva-aineisto mahdollistaa myös tiedon yhdistämisen muuhun kasvillisuuden esiintymistä selittävään ympäristötietoon, vaikkapa järven syvyyttä kuvaaviin korkeusmalleihin.

Työssä kehitettyä kasvillisuuden peittämän rantavyöhykkeen osuutta voitaisiin käyttää arvioitaessa ja seurattaessa vesikasvillisuuden tilaa kustannustehokkaasti kaukokartoituksena, Kanninen sanoo. Väitöskirja tarkastetaan Jyväskylän yliopistossa tänään perjantaina.

REIJO VESTERINEN

JOEL ROSENBERG

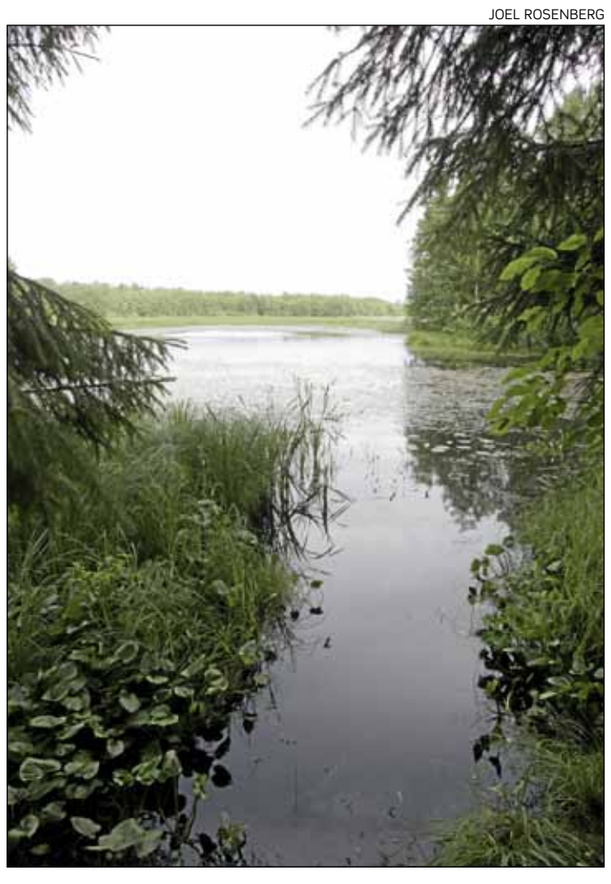

Ilmakuvista saatu tieto soveltuu järvikunnostusten seurantaan.

Mahlakärpänen osaa käyttää sisäistä kelloa

Mahlakärpäsnaaras osaa sovittaa elämänsä päivän pituuden ja lämpötilan mukaan. Sen sisäinen (sirkadinen) kello toimii.

Filosofian maisteri **Hannele Kauranen** tutki mahlakärpäsen vuorokausirytmiä säätelevää sirkadista kelloa sekä vuodenaikaismuutoksia säätelevää valojaksoista kelloa.

Mahlakärpäsnaaras on aktiivisin alkuillasta. Kun päivä lyhenee, ilta-aktiivisuus aikaistuu.

Mahlakärpäsen liikerytmi toimii paremmin jatkuvassa valossa kuin pimeydessä. Kaurasen mielestä se on sopeutuma pohjoisen pitkiin kesäpäiviin ja lyhyisiin talvipäiviin.

Sirkadinen kello säätelee myös kärpäsen kuoriutumisaikaa.

Eteläisemmän mahlakärpäslajin sisäinen kello on erilainen.

Kaurasen tutkimukset eivät anna selkeää vastausta valojaksoisen kellon toimintaan.

Kaurasen väitöskirja tarkastettiin Jyväskylän yliopistossa viime perjantaina.

REIJO VESTERINEN